

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf. II. 20.416/2008/5. szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Debreceni Ítéltábla a Dr. Halmos Ügyvédi Iroda (Nyíregyháza, Országzászló tér 1. I/13., ügyintéző: Dr. Halmos Tamás ügyvéd) által képviselt felperes neve címe felperesnek, az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium Jogi Képviselési Főosztálya (ügyintéző: Dr. ... jogtanácsos, Budapest, Pf: 54.) által képviselt alperes neve alperes ellen kártalanítás megfizetése iránt indított perében a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság 10. P. 20 271/2007/23. számú ítélete ellen az alperes által 26. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett részét megváltoztatja, a vagyoni kártalanítás iránti keresetet elutasítja, az alperes által a felperesnek fizetendő perköltség összegét 290 000 (Kettőszázkilencvenezer) forintra leszállítja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 36 000 (Harminchatezer) forint fellebbezési eljárási költséget.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás:

A felperessel szemben a ... Városi Ügyészség jelentős értékre elkövetett rablás büntette és öt rendbeli közokirattal visszaélés büntette miatt vádat emelt.

A ... Városi Bíróság B. 245/2001/54. számú ítéletével a felperes bűnösségét megállapította, öt halmazati büntetésként 6 évi fegyházra, valamint 7 évi közügyektől eltiltásra ítélte.

A Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Bíróság, mint másodfokú bíróság a 2002. szeptember 30-án meghozott Bf. 786/2002/7. számú végzésével a ... Városi Bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasította.

A Legfelsőbb Bíróság kijelölő határozata alapján eljáró ... Városi Bíróság a 2004. szeptember 9-én kelt B. 4256/2002/54. számú, 2005. február 7-én jogerőre emelkedett ítéletével a felperest az ellene emelt vádak alól felmentette.

A felperes 2000. november 28. napjától 2000. december 1. napjáig őrizetben, majd 2002. szeptember 30-ig előzetes letartóztatásban volt.

A felperes keresetében 12 504 000 Ft vagyoni és nem vagyoni kártalanítás megfizetésére kérte kötelezni az alperest az ártatlanul elszenvedett fogvatartás miatt őt ért sérelmekre tekintettel.

Az alperes a kereset elutasítását kérte a felperes által a nyomozási eljárás során tanúsított, kártalanítást kizáró magatartásra tekintettel.

A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság 10. P/Z. 22 352/2005/20. számú ítéletével a keresetet elutasította a Be. 580. § (2) bekezdés c) pontja szerinti, a kártalanítást kizáró ok fennállta miatt.

A felperes fellebbezése folytán eljáró Debreceni Ítéltábla Pf. II. 20 517/2006/4. számú közbenső ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, s megállapította, hogy a felperest a 2000. december 2-től 2002. szeptember 30-ig elszenvedett előzetes letartóztatás következtében ért kárért az alperes felelőssége fennáll, ezt meghaladóan az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte, és a kárösszegezésére vonatkozóan az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította.

A folytatódó eljárásban a felperes keresetét akként módosította, hogy nem vagyoni kártalanításként 11 000 000 Ft, vagyoni kártalanítás címén elmaradt jövedelemként 1 100 000 Ft, csomagok küldésének költségeként 374 000 Ft, látogatási költségként 25 371 Ft megtérítését kérte.

Az alperes ellenkérelmében a kereset jogalapját elismerte, a nem vagyoni kár összegét eltúlzottnak vélte, míg a vagyoni kár tekintetében a kereset elutasítását indítványozta.

Az elsőfokú bíróság ítéletében kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 6 465 371 Ft-ot, ennek 2005. október 4-től a kifizetésig járó törvényes mértékű késedelmi kamatát, és 375 000 Ft perköltséget. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

A határozat indokolásában kifejtette, hogy a Debreceni Ítéltábla közbenső ítéletére tekintettel a kereset összegezésére kérdésében kellett csak határoznia.

A nem vagyoni kártalanítás körében a pszichológus szakértői vélemény és a tanúvallomások mérlegelése alapján arra a következtetésre jutott, hogy a fogva tartással

nyilvánvalóan és szükségszerűen együtt járó hátrányokon túl a felperest további károsodás is érte, így az előzetes letartóztatása után nem sokkal született gyermekével való kapcsolattartás hiánya, továbbá az, hogy ismeretlenekkel szemben távolságtartó lett, ingerlékenyebbé vált, a hangok, zajok rendkívüli módon zavarják, nyugtalanul alszik, sokat idegeskedik, körmeit tépkedi, éjszakánként idegesen járkál, érzékenyebbé vált és gyakran sír, melyekkel a viszonylag hosszabb tartamú szabadságvesztésre tekintettel 5 000 000 Ft kártalanítás áll arányban.

Az elmaradt jövedelemmel kapcsolatban rámutatott, hogy a felperes az előzetes letartóztatását megelőzően - előadása szerint - egy nyíregyházi őrző-védő cégnél dolgozott hivatalosan be nem jelentett munkavállalóként, ahol nettó 50 000 Ft-ot keresetett. E nyilatkozatát a munkavállalás tekintetében megerősítette házastársa és édesanyja tanúvallomása. A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Munkaügyi Központ tájékoztatása szerint az előzetes letartóztatás időszakában a felpereshez hasonló korú, és ugyanúgy autószerelői szakképesítéssel rendelkező munkavállalók 50-70 000 Ft havi jövedelemre tettek szert. Figyelemmel volt arra is, hogy a felperes ifjú házasként élt, előzetes letartóztatásakor felesége állapotos volt, jövedelemmel nem rendelkezett, így a család anyagi támogatása mellett is legalább havi 50 000 Ft jövedelmet el kellett hogy érjen. Értékelte azt is, hogy a felperes szabadulását követően azonnal munkába állt. Ezen indokok alapján 22 x 50 000 Ft, azaz 1 100 000 Ft kártalanítást állapított meg e címen.

A csomagköltséggel összefüggésben a postai feladóvevények alapján bizonyítottanak találta, hogy a felperes négy nagyobb, és harminc kisebb küldeményt kapott, melyek értéke a felperes házastársa, édesanyja és nagymamája tanúvallomása szerint 5-15 000 Ft volt, ezért 34 x 10 000, azaz összesen 340 000 Ft-ot számolt el a felperes javára.

Ugyanezen tanúk vallomás alapján állapította meg, hogy 8 alkalommal utaztak a családtagok a felperes meglátogatására a felperes édesanyjának gépkocsijával, amelynek fogyasztási adatait figyelembe véve 25 371 Ft-ot ítélt meg utazási költség címén.

A kártalanítás összege után a keresetlevél benyújtásának időpontjától kötelezte kamat fizetésére az alperest a Ptk. 360. § (1)-(2) bekezdése, illetve 301. §-a alapján.

A Pp. 81. § (1) bekezdése szerint kötelezte az alperest a felperes képviselőjének munkadíját jelentő részperköltség megfizetésére, míg a felperes személyes költségmentességére és az alperes illetékmentességére tekintettel úgy rendelkezett, hogy a le nem rótt illetéket és az állam által előlegezett szakértői költséget az állam viseli.

Az ítélettel szemben az alperes nyújtott be fellebbezést, amelyben annak megváltoztatásával a vagyoni kártalanítási igény elutasítását, a felperes költségben való marasztalását kérte. Azzal érvelt, hogy a felperes csak a kellően bizonyított kára megtérítésére tarthat igényt, ám bizonyítási kötelezettségének nem tudott eleget tenni. A csomag és utazási költség pedig nem a felperes kára, ezek a kiadások a hozzátartozóknál merültek fel, ezek megtérítésére a kártalanításra jogosult felperes nem tarthat igényt.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását és az alperes költségben való marasztalását kérte. Kifejtette, hogy elmaradt jövedelmére tett nyilatkozatát az alperes nem vonta kétségbe, ezért azt a bíróság valóban fogadhatta el, de a beszerzett bizonyítékok is alátámasztották igényének jogosságát. Rámutatott, hogy a csomag és utazási költség is csak az ő fogva tartása miatt merült fel, ezért ezek is megtérítendő kárnak minősülnek.

Az ítélet tábla erre irányuló fellebbezés hiányában nem érintette az elsőfokú bíróság ítéletének a keresetet részben elutasító, az alperest nem vagyoni kártalanítás, annak kamatai megfizetésére kötelező rendelkezését a Pp. 253. § (3) bekezdésére figyelemmel.

A fellebbezést alaposnak találta.

A Legfelsőbb Bíróság eseti döntései (Pfv. V. 20 869/2007/5., Pfv. V. 20 591/2006/5.) által alakított egységes bírói gyakorlat értelmében az elmaradt jövedelem megtérítésének ténybeli alapja akkor áll fenn, ha bizonyított, hogy az igénylő a fogva tartást megelőzően olyan jövedelemforrással rendelkezett, amely az előzetes letartóztatás következtében szűnt meg vagy korlátozódott. (Pfv. V. 21 470/2006/5.)

A Pp. 164. § (1) bekezdése szerint a bizonyítási kötelezettség a kár bekövetkezése és az összege tekintetében is a felperest terhelte. Az állam csak a kellően bizonyított károkért tartozik helytállni.

Az alperes megalapozottan hivatkozott arra, hogy ezen bizonyítási kötelezettségének a felperes nem tett eleget.

A keresetlevélben a felperes azt adta elő, hogy 2000. nyarán a BVOP-nál fegyőr volt, azt követően főiskolai tanulmányai miatt a munkaviszonyát megszüntette. „Biztonsági őrk feladatokat láttam el, alkalmi munka keretében, mert senki sem foglalkoztatott bejelentett munkakörben. Havonta 40-50 000 Ft keresményem volt.”

A P/Z. 22 352/2005/5. számú előkészítő iratában jelezte, hogy „az elmaradt jövedelem tekintetében a büntetőeljárás iratai tartalmazzanak adatokat.”

A személyes meghallgatása során (P/Z 22 352/2005/9. számú jegyzőkönyv) úgy nyilatkozott, hogy „nem illegálisan dolgoztam, az, hogy munkáltatóm teljesítette-e alkalmazásommal együtt járó kötelezettségét vagy sem, nem róható az én terhemre. A mindenkor minimálbér megkeresése elvárható volt tőlem. A munkavégzésem, keresményemet a bejelentett tanúkkal tudom igazolni.”

A P. 20 271/2007/9. számú jegyzőkönyvbe foglalt nyilatkozata (4. oldal, 11. bekezdés) szerint „mielőtt letartóztatott volna, biztonsági őrként dolgoztam egy vállalkozónál vagy cégnél Nyíregyházán. A nevét megmondani nem tudom. Nem hivatalosan alkalmaztak, havi 50-60 000 Ft összegű nettó jövedelmet értem el.”

Az elsőfokú bíróság a bizonyítási indítványnak megfelelően beszerezte a folyamatban volt büntetőeljárások iratait és meghallgatta a bejelentett tanukat.

A büntetőeljárások irataiban az alábbi adatok találhatók:

A ... Rendőrkapitányság Vagyonvédelmi Osztálya 15010-4550/2000. Bű. számú iratában a felperes által a gépkocsija eltulajdonítása miatt tett feljelentésről szóló 2000. november 20-i jegyzőkönyv, az ugyanezen a napon tartott helyszíni szemle jegyzőkönyve és a 2000. november 29-i tanúkihallgatási jegyzőkönyv egyaránt azt tartalmazza, hogy a felperes „munkanélküli”.

A ... Városi Bíróság B. 245/2001/54. sorszámú ítélete szerint „előzetes letartóztatása előtt munkanélküli volt, alkalmi munkákból havi 40 000 Ft jövedelemre tett szert”.

A ... Rendőrkapitányság Bűnügyi Osztálya Életvédelmi Alosztálya 4587/2000. Bű. számú iratában a felperes előállításáról készült jegyzőkönyv (nyomozati iratok 351. oldal), az őrizetbe vételéről szóló határozat (359. oldal) és a gyanúsított kihallgatásáról készült jegyzőkönyv (363. oldal) egyaránt munkanélküliként tünteti fel és az utóbbi jegyzőkönyv havi jövedelemre vonatkozó része üres maradt.

A ... Városi Bíróság Bk. 168/2000/2. számú jegyzőkönyve a felperes előzetes letartóztatásának elrendeléséről (2000. december 1.) tartalmazza, hogy „vagyon, jövedelme nincs”.

A ... Városi Ügyészség B. 3561/2000. számú ügyében a felperes gyanúsított kihallgatásáról (2001. május 4., nyomozati iratok 413. és 415. oldala) készült jegyzőkönyvben a felperes úgy nyilatkozott, hogy „az anyagi helyzetemmel kapcsolatban el kívánom mondani, hogy szeptember közepén jöttem el a budapesti BV-től, azt követően az addig megtakarított pénzből, valamint piaci áruknak Ukrajnába történő eladásából tettem szert bevételre. Ezen kívül édesanyám is támogatott bennünket.”

A felperes által bejelentett tanúk közül házastársa tanúvallomásában előadta, hogy „mielőtt őrizetbe vették volna, alkalmi munkákból élt. Ezen azt értem, hogy nem hivatalos munkavállaló volt. Nem tudom megmondani, hogy Nyíregyházán mennyi volt a havi jövedelme” (P. 20 271/2007/9. számú jegyzőkönyv 7. oldal, első és harmadik bekezdés). A felperes édesanyja úgy vallott, hogy „Nyíregyházára egy őrző-védő céghez jött, ott dolgozott, de nem tudom, hogy mennyit keresett. Úgy gondolom, hogy amikor a fiam ... az őrző-védő cégnél dolgozott, akkor a minimálbérnél mindenképpen többet kereshetett, hiszen nem napi 8 órában dolgozott, hanem éjszaka is, amiért többet fizettek” (9. sorszámú jegyzőkönyv, 11. oldal hetedik bekezdés, 12. oldal kilencedik bekezdés).

Az elsőfokú bíróság eleget tett a Pp. 3. § (3) bekezdésében írt kötelezettségének és a 9. sorszámú jegyzőkönyv tanúsága szerint „a Pp. 141. § (2) és (6) bekezdésére való figyelmeztetéssel tájékoztatta a feleket, hogy a felperest terheli annak bizonyítása, hogy az

előzetes letartóztatás elrendelését megelőzően milyen mértékű jövedelmet ért el". (9. sorszámú jegyzőkönyv, 2 oldal negyedik, hatodik bekezdés.)

Ennek ellenére a felperesnek további bizonyítási indítványa e körben nem volt.

Ezek a bizonyítékok pedig nem alkalmasak arra, hogy azok alapján a bíróság teljes bizonyossággal megállapítsa, hogy a felperes előzetes letartatása előtt foglalkoztatásából eredően olyan jövedelemmel rendelkezett, amelyet keresetében megjelölt.

Tévesen hivatkozik a felperes a fellebbezési ellenkérelmében arra, hogy a Pp. 163. § (2) bekezdése alapján a személyes nyilatkozatát is valónak fogadhatta el a bíróság, mert egyrészt az alperes végig következetesen hivatkozott e kereseti igény bizonyítatlanságára, kérve annak elutasítását, másrészt magának a felperesnek az előadásai is ellentmondásosak. Tény, hogy az, hogy a munkáltatója őt nem jelentette be alkalmazottként, nem legálisan foglalkoztatta, nem róható a terhére, az azonban elvárható lett volna, hogy legalább az állítólagos foglalkoztatójának nevét közölje.

Megjegyzi az ítélet tábla, hogy az alperes álláspontjával szemben a munkavállalói könyvvel nem rendelkező alkalmi munkát végző károsult is érvényesíthet elmaradt jövedelemként kárigényt. (Legfelsőbb Bíróság Pfv.V. 20 591/2006/5. szám.)

Nem támasztja alá a felperes kereseti állítását a meghallgatott két tanú vallomása sem. A felperes édesanyja és házastársa nem tekinthető érdektelennek, de vallomásuk nem ez okból értékelhetetlen. Az utóbbi tanú arról sem tudott nyilatkozni, hogy férje milyen munkát végzett, az elért jövedelemről pedig egyikőjük sem bírt tudomással.

Helytállóan hivatkozott az alperes arra is, hogy az a tény, hogy az előzetes letartóztatáskor a felperes házastársa várandós volt, majd gyermeket szült, nem bizonyítja, hogy a felperesnek munkahelye volt, és havi 50 000 Ft-ot keresett, különös tekintettel arra is, hogy a felperes a keresetlevélben előadta, hogy édesanyja segítségével tudták csak feleségét és gyermekét eltartani, illetve édesanyja tanúként úgy vallott, hogy „már a büntetés-végrehajtási intézetbe való bevonulása előtt is támogattam a fiamat és családját, s az alatt is, amíg bent volt. Nemcsak pénzben, hanem adott esetben természetben, élelemmel, vagy az unokámnak ruházati cikkekkel, pelenkával is támogattam őket" (P. 20 271/2007/9. számú jegyzőkönyv 11 oldal). A nem létező kár mérlegeléssel történő megtérítésére nincs lehetőség.

Az a körülmény, hogy a felperessel azonos szakképesítésű, hasonló korú személyek a felperes fogva tartásának idején milyen jövedelemre tehettek szert, a kártalanítási igény szempontjából bizonyítékként nem vehető figyelembe. Ez a Ptk. 357. § (3) bekezdése értelmében a balesetet szenvedett személy keresetvesztésének megállapításánál lehet támpont.

Ugyanígy irreleváns az, hogy a szabadulását követően a felperes létesített-e munkaviszonyt, illetve milyen keresetet ért el, mert ez nem bizonyítja a fogva tartást megelőző, a kereset elbírálásánál figyelembe vehető állapotot.

A csomagok költsége és az utazási költség kapcsán is osztja a bíróság az alperes álláspontját. Nem vitás ugyan, hogy e kiadások felmerültek, és a felperes hivatkozásának megfelelően kizárólag az ő fogva tartása miatt, ám egyik esetben sem a felperest terhelték, nem az ő káraként jelentkeztek, így a kártalanítási eljárásban való megtérítésükre nincs lehetőség. Ekként foglalt állást egyébként a Legfelsőbb Bíróság is egy eseti határozatában (BH. 1998. évi 82. jogeset).

Mindezekre figyelemmel az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett részét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján megváltoztatta, és a vagyoni kártalanítás iránti keresetet elutasította.

A pernyertesség-pervesztesség arányának megváltozása miatt az alperes által fizetendő elsőfokú perkötség összegét leszállította a rendelkező részben írt mértékre.

A fellebbezés eredményes volt, ezért a felperes köteles az alperes részére fellebbezési eljárási költség megtérítésére a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján. Fellebbezési eljárási költségként az ítéletábra az alperes képviselőjének munkadíját számolta el, melynek összegét a 32/2003. (VIII. 22.) IM. sz. rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja és (5) bekezdése alapján állapította meg.

Az alperes személyes illetékmentessége folytán le nem rótt fellebbezési illetéket a felperes személyes költségmentességére tekintettel az állam viseli a 6/1986. (VI. 26.) IM. sz. rendelet 14. §-a alapján.

Az ítéletábra a fellebbezést a Pp. 256/A § (1) bekezdés f) pontja alapján bírálta el tárgyaláson kívül.

D e b r e c e n, 2008. október hó 1.

Dr. Csiki Péter sk. a tanács elnöke, Dr. Veszprémy Zoltán sk. előadó bíró, Süliné dr. Tózsér Erzsébet sk. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő

